

Veldnorm kindermishandeling en huiselijk geweld voor ziekenhuizen

Inleiding

Mishandeling in welke vorm dan ook is niet aanvaardbaar. In deze veldnorm ligt de focus op twee specifieke onderdelen van geweld in afhankelijkheid, namelijk kindermishandeling en huiselijk geweld¹. Alertheid en het bespreekbaar maken is essentieel om de prevalentie van geweld in afhankelijkheid in Nederland terug te dringen.

Het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld is dan ook een verantwoordelijkheid van iedereen, zeker ook van ziekenhuizen. Vaak worden in de gezondheidszorg als eerste de (fysieke) gevolgen van mishandeling zichtbaar. Voldoende consensus over verantwoorde zorg rond de signalering van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld is daarbij van groot belang. Naast een richtlijn / protocol voor signalering, zijn beleid omtrent aanpak en scholing over kindermishandeling en huiselijk geweld minstens zo belangrijk.

Om duidelijkheid te verschaffen over wat verantwoorde zorg is bij het signaleren van en handelen na (een vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld, heeft een aantal beroepsgroepen deelgenomen aan expertbijeenkomsten. Het doel van deze bijeenkomsten was de ontwikkeling van een veldnorm kindermishandeling en huiselijk geweld voor ziekenhuizen.

Aan deze bijeenkomsten hebben vertegenwoordigers van de volgende (beroeps)verenigingen deelgenomen:

- Nederlandse Vereniging voor Spoedeisende Hulp Artsen (drs. M.G. Ibelings en drs. M.W.P. Zaanen-Bink);
- Nederlandse Vereniging Spoedeisende Hulp Verpleegkundigen (H.M. Diderich);
- Nederlandse Vereniging voor Heelkunde (drs. P.F.W. Hannemann, drs. Chr. Sleeboom en dr. W.L.M. Kramer);
- Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (dr. D.M.C.B. van Zeben-van der Aa en drs. M.C. Vroegindewij-Kuijpers);
- Vereniging Vertrouwensartsen inzake Kindermishandeling (dr. J.F. Meulmeester).

Ondersteuning is verleend door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

De veldnorm gaat over de signalering en aanpak van (vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld en sluit daarmee aan bij de wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling². Naar aanleiding van deze wet hebben verschillende beroepsgroepen het basismodel meldcode aangepast voor de eigen beroepsgroep. Deze aangepaste meldcodes voor de eigen beroepsgroep functioneren als beroepsnorm.

De veldnorm kindermishandeling en huiselijk geweld beoogt de randvoorwaarden ziekenhuisbreed helder te maken voor signalering en aanpak van dit geweld.

¹ Binnen het overkoepelende begrip geweld in afhankelijkheidsrelaties wordt gesproken van huiselijk geweld als bedoeld wordt op een situatie van geweld tussen twee volwassenen zonder dat kinderen daar slachtoffer van zijn. Indien kinderen slachtoffer zijn van geweld tussen twee of meer volwassenen waarvan zij afhankelijk zijn (inclusief getuige zijn van geweld) is per definitie sprake van kindermishandeling (zie definities verderop in de tekst). In sommige meldcodes wordt ook gesproken over volwassenengeweld als specifiek onderdeel van de bredere term huiselijk geweld. In deze veldnorm is gekozen om aan te sluiten bij de termen van de wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

² Deze wet is in februari 2013 door de Tweede Kamer unaniem goedgekeurd. De wet treedt op 1 juli 2013 in werking.

Inhoud

1. Doelstelling en afbakening—4

- 1.1 Afbakening—4
- 1.2 Juridische basis aanpak (vermoeden van) kindermishandeling—4
- 1.3 Definitie kindermishandeling—4
- 1.4 Juridische basis aanpak (vermoeden van) huiselijk geweld—4
- 1.5 Definitie huiselijk geweld—5
- 1.6 Vormen van mishandeling—5

2. Taken en verantwoordelijkheden—6

- 2.1 Raad van Bestuur—6
- 2.2 Multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld—8
- 2.3 Aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld—9
- 2.4 Individuele medewerker—9

3. Samenwerking—11

- 3.1 Beschikbaarheid expertise kindermishandeling en huiselijk geweld—11
- 3.2 Ketensamenwerking—11

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst—12

1. Doelstelling en afbakening

De veldnorm beoogt te voorzien in een compact omschreven set van eisen en afspraken waar elk ziekenhuis in Nederland minimaal aan moet voldoen. Verder beoogt zij te voorzien in een heldere structuur van handelen voor het signaleren en aanpakken van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld.

Om die redenen zijn afspraken en taken opgenomen zowel op het gebied van (ontwikkeling van) beleid als op het gebied van uitvoering van werkzaamheden. Dit betekent dat de veldnorm zowel betrekking heeft op het management, zoals de Raad van Bestuur, als de uitvoerende medewerker.

1.1 Afbakening

De veldnorm is ziekenhuisbreed van toepassing op de volgende situaties:

- de patiënt is een kind;
- de patiënt is degene tot wie een kind in een afhankelijkheidsrelatie staat, voor zover een emotioneel en/of fysiek risico bestaat voor dat kind. Gedacht kan worden aan een ouder/verzorger die slachtoffer is van huiselijk geweld, intoxicatie van alcohol/drugs, ernstige psychische problemen of anderszins niet in staat lijkt een veilige opvoedingsituatie voor het kind te kunnen garanderen.
- de patiënt is degene tot wie het ongeboren kind in een afhankelijkheidsrelatie staat, indien emotioneel en/of fysiek risico bestaat voor dat ongeboren kind.
- de patiënt is een volwassene, zonder minderjarige kinderen, die slachtoffer is van huiselijk geweld.

1.2 Juridische basis aanpak (vermoeden van) kindermishandeling

De juridische basis voor de veldnorm kindermishandeling en huiselijk geweld wordt gevormd door:

- het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- de Wet op de Jeugdzorg, artikel 53 lid 3, wettelijk meldrecht;
- de Wet op de Jeugdzorg, artikel 1, begripsbepaling kindermishandeling;
- de Kwaliteitswet zorginstellingen en de Wet BIG voor wat betreft het leveren van verantwoorde zorg;
- de uitwerking van het meldrecht in de meldcodes van bijvoorbeeld de KNMG en de V&VN;
- De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- De voorgenomen jeugdwet.

1.3 Definitie kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel³.

1.4 Juridische basis aanpak (vermoeden van) huiselijk geweld

De juridische basis voor de veldnorm betreffende huiselijk geweld wordt gevormd door:

- de Kwaliteitswet zorginstellingen en de Wet BIG voor wat betreft het leveren van verantwoorde zorg;
- de uitwerking van het meldrecht in de meldcodes van bijvoorbeeld de KNMG en de V&VN;
- de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

³ Wet op de Jeugdzorg, Artikel I sub m

1.5 Definitie huiselijk geweld

Onder huiselijk geweld wordt in het kader van deze veldnorm verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen partnergeweld, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Tot de huiselijke kring behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden, huisgenoten en mantelzorgers.⁴

1.6 Vormen van mishandeling

Doorgaans worden de volgende vormen van kindermishandeling of huiselijk geweld onderscheiden:

- lichamelijke mishandeling;
- lichamelijke verwaarlozing;
- emotionele of psychische mishandeling;
- emotionele of psychische verwaarlozing;
- seksueel misbruik;
- getuige van huiselijk geweld.

Verschillende vormen komen vaak in combinatie met elkaar voor binnen één gezin.

Voor kindermishandeling worden nog drie bijzondere categorieën genoemd:

- Bedreiging van een ongeboren kind;
- 'Pediatric Condition Falsification' en 'Factitious Disorder by Proxy'⁵;
- cultuur- en/of religieerelateerde mishandeling, zoals meisjesbesnijdenis, eerwraak en uitdrijvingsrituelen.

⁴ Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. VWS. Den Haag 2009. Omdat het begrip huiselijk geweld (nog) niet wettelijk wordt omschreven is daarvoor aansluiting gezocht bij de omschrijving die de overheid al een aantal jaren hanteert.

⁵ 'Pediatric Condition Falsification' en 'Factitious Disorder by Proxy' is een specifieke psychiatrische stoornis van een der opvoeders van het kind waarbij bij het kind symptomen van een of meer ziektes worden uitgelokt, aangebracht of gefingeerd die vervolgens gemeld worden bij artsen, voorheen bekend onder de naam 'Munchhausen by Proxy Syndroom'.

2. Taken en verantwoordelijkheden

In deze veldnorm worden de taken en verantwoordelijkheden beschreven van achtereenvolgens de Raad van Bestuur, het multidisciplinaire team kindermishandeling en huiselijk geweld, de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld en de individuele medewerker.

2.1 Raad van Bestuur

De eindverantwoordelijkheid voor de coördinatie en de uitvoering van het beleid voor de aanpak van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld ligt bij de Raad van Bestuur van de ziekenhuisorganisatie. Het beoogde resultaat van het beleid is het voorkomen of verminderen van schade als gevolg van kindermishandeling en huiselijk geweld door vroege signalering en vervolgens het op gang brengen van adequate hulpverlening.

De Raad van Bestuur, ten behoeve van de structurele inbedding van de signalering / aanpak van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld in het gehele ziekenhuis:

1. conformeert zich aan de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en stelt op basis daarvan een specifiek beleid voor het eigen ziekenhuis vast;
2. ziet toe op de uitvoering en toetsing van dit beleid;
3. ziet toe op structurele scholing en intervisie als onderdeel van het takenpakket van de professionele medewerker;
4. mandateert een multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld voor het aansturen en periodiek monitoren van de uitvoering van het beleid⁶;
5. geeft opdracht tot het ontwikkelen, vaststellen, registreren en periodiek monitoren van eigen ziekenhuisbrede prestatie-indicatoren voor de signalering en ketenzorg van kindermishandeling en huiselijk geweld en sluit hierbij aan bij de prestatie-indicatoren van de IGZ;
6. zorgt voor adequate juridische, medische en maatschappelijke ondersteuning en kennis omtrent (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld bij de medewerkers;
7. is verantwoordelijk voor adequate en tijdige implementatie van het ziekenhuisspecifieke beleid conform de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
8. faciliteert het multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld en de medewerkers bij het zo goed mogelijk uitvoeren van het beleid op het gebied van signalering en aanpak van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld en zorgt in voorkomende gevallen voor adequate psychologische ondersteuning van medewerkers;
9. zorgt voor een adequaat en operationeel (digitaal) registratiesysteem;
10. stelt menskracht en budget beschikbaar om bovenstaande te realiseren.

Toelichting

Ad 1: beleid

Binnen het ziekenhuis bestaat beleid voor de omgang met patiënten, inclusief de omgang met kinderen en volwassenen bij wie vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld bestaan, conform de hierboven gegeven definitie van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het beleid is schriftelijk vastgelegd en de naleving van dit beleid wordt gecontroleerd.

⁶ Het is aan de lokale Raad van Bestuur om deze functie in één multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld neer te leggen of in een afzonderlijk multidisciplinair team kindermishandeling en multidisciplinair team huiselijk geweld.

Minimaal moeten in het ziekenhuisspecifieke beleid de volgende punten omschreven zijn:

- werkwijze bij vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld conform de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, inclusief signaleringinstrument en samenwerking met het multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld;
- samenstelling en werkwijze multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld;
- werkwijze in relatie tot het gezagskader van een kind bij vermoedens van kindermishandeling;
- duidelijke richtlijnen die verschil in aanpak en verantwoordelijkheden tussen kindermishandeling en huiselijk geweld beschrijven;
- verantwoordelijkheid voor de diagnostiek van letsels, inclusief de verantwoordelijkheid voor de inschakeling van benodigde of verplichte expertise van buiten het ziekenhuis;
- verantwoordelijkheid voor het starten van hulpverlening;
- verantwoordelijkheid voor de follow-up bij verwijzing totdat de verantwoordelijkheid door de volgende ketenpartner is overgenomen;
- verantwoordelijkheid voor eventuele contacten met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) [advies-consult-melding] en het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG);
- scholingsprogramma met kennis en vaardigheden over herkennen, signaleren en diagnosticeren van (een vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld⁷;
- registratie en periodieke evaluatie en bijsturing;
- jaarlijkse verslaglegging.

Ad 3: scholing

Het beleid rond vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld kan slechts tot het beoogde doel leiden indien alle betrokken medewerkers, inclusief nieuwe medewerkers, werken conform het vastgestelde beleid. Leidinggevend en zetten dan ook, samen met het multidisciplinaire team kindermishandeling en huiselijk geweld, een cultuur neer waar intervisie en scholing voldoende wordt gefaciliteerd. Dit impliceert voldoende budget voor deze activiteiten.

In dit scholingsprogramma is o.a. aandacht voor:

- de definities en afbakening van kindermishandeling en huiselijk geweld;
- herkennen, signaleren en diagnosticeren van (een vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld;
- wat het ziekenhuis in dit kader doet (inclusief rollen Raad van Bestuur, aandachtsfunctionaris en multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld);
- rol en functie AMK en SHG;
- meldcode / meldrecht / informatieplicht / beroepsgeheim;
- wat is vanuit het ziekenhuis mogelijk en nodig bij het in gang zetten van behandeling of oplossen van de hulpvraag van slachtoffer en/of dader;
- follow-up bij verwijzing naar andere hulpverlening;
- protocol en regelgeving ziekenhuis;
- gespreksvaardigheden en bejegening in patiëntcontact, met kinderen of hun ouders;
- documenteren en rapporteren;
- verschil in juridische basis bij de aanpak van (een vermoeden van) kindermishandeling respectievelijk huiselijk geweld zonder kinderen.

⁷ Het scholingsprogramma is bedoeld voor medewerkers met direct patiëntcontact. Per discipline kan het scholingsprogramma verschillend van inhoud en vorm zijn.

2.2 Multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld

Binnen het ziekenhuis bestaat een multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit team werkt vanuit een opdracht van de Raad van Bestuur en haar doelstelling, taken en werkwijze zijn schriftelijk vastgelegd. Het multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld komt minimaal 4 maal per jaar bij elkaar.

Het doel van het team is te zorgen dat in het ziekenhuis door alle betrokken medewerkers op professioneel niveau (een vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld gesignaleerd en aangepakt wordt. Dit gebeurt conform deze veldnorm, bestaande meldcodes, richtlijnen van de verschillende beroepsverenigingen en wetgeving.

Het multidisciplinaire team:

1. geeft uitvoering aan het beleid zoals gesteld door de Raad van Bestuur;
2. beschrijft wat aan zorg geboden moet worden op het gebied van het signaleren van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld en het in gang zetten van adequate hulpverlening binnen de eigen organisatie, (indien van toepassing) binnen de externe samenwerkingsverbanden en maakt hier een samenhangend geheel van;
3. zorgt dat betrokken medewerkers werken met screeningsformulieren als signaleringsinstrument en waar mogelijk gebruik maken van bestaande risicotaxatie instrumenten;
4. zorgt zelf dat het permanent beschikt over voldoende actuele kennis over kindermishandeling en huiselijk geweld;
5. zorgt voor adequate structurele deskundigheidsbevordering voor alle betrokken medewerkers;
6. biedt expertise op het gebied van signaleren en aanpak van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld c.q. regelt dat deze expertise ingeroepen kan worden door betrokken medewerkers;
7. zorgt voor goede registratie van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld en de stappen die na het signaleren van (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld genomen zijn, inclusief de follow-up van de patiënt. Het multidisciplinaire team heeft hierbij oog voor de wettelijke mogelijkheden en plichten;
8. zorgt voor structureel overleg met een vertrouwensarts van het AMK en SHG;
9. bespreekt casuïstiek ter evaluatie van genomen besluiten met als doel hiervan te leren en om, indien nodig, beleidsaanpassing voor te stellen;
10. adviseert, gevraagd en ongevraagd, de Raad van Bestuur over het beleid en eventuele bijstelling daarvan;
11. fungeert als klankbord voor de overige medewerkers.

Toelichting

Ad 3: instrumenten voor risicotaxatie en vroegsignalering

In het veld worden diverse signalering en risicotaxatie instrumenten gebruikt. Een aantal van deze signalering en risicotaxatie instrumenten wordt momenteel wetenschappelijk onderzocht. Op dit moment is het uitgangspunt dat het minder van belang is welk, maar wel dat een instrument voor vroegsignalering gebruikt wordt en waar aanwezig een instrument voor risicotaxatie.

Ad 8: structurele samenwerking vertrouwensarts AMK en SHG

De situatie rond de AMK's en SHG's is momenteel volop in ontwikkeling. De lokale situatie rond AMK en SHG zal de komende jaren drastisch veranderen. Het verdient aanbeveling hiervan op de hoogte te blijven en samen met de lokale AMK en SHG de meest geëigende samenwerking af te spreken.

*Samenstelling van het team*⁸

Het team moet minimaal uit de volgende leden bestaan:

- coördinator;
- aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld
- kinderarts;
- medisch specialist van de heelkundige (sub)specialisaties die beschikt over de meeste expertise op het terrein van signaleren en het herkennen van specifieke letsels van kindermishandeling en huiselijk geweld;
- verpleegkundige die beschikt over de meeste expertise op het terrein van signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld;
- SEH-arts^{KNMG} (indien aanwezig);
- SEH-verpleegkundige;
- maatschappelijk werker (indien aanwezig);
- Vertrouwensarts AMK.

Optioneel kunnen andere relevante betrokken disciplines deel uitmaken van het team: bijvoorbeeld (kinder)psycholoog, forensisch verpleegkundige, pedagoog / pedagogisch medewerker, medewerker kinder- en jeugdpsychiatrie, dermatoloog, (kinder)radioloog, gynaecoloog, ziekenhuisjurist, medisch ethicus. Ook externe partijen zoals de SHG kunnen hierbij betrokken worden. De aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld van het ziekenhuis maakt qualitate qua deel uit van het team. De structurele samenwerking met het AMK en SHG moet geregeld zijn (zie ad 8 van het multidisciplinaire team kindermishandeling en huiselijk geweld).

2.3 Aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld

Het ziekenhuis beschikt over een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld. De aandachtsfunctionaris is een medewerker van het ziekenhuis en de aanstelling is gewaarborgd door het beschikbaar stellen van uren, scholing en budget⁹.

De aandachtsfunctionaris biedt de medewerkers onder andere ondersteuning bij het opstellen van uit te voeren acties rond signaleren en handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld. Daarnaast heeft de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld een sleutelrol in de samenwerking met andere organisaties op het gebied van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Om deze taken concreet vorm te geven is de aandachtsfunctionaris vaste deelnemer van het multidisciplinaire team kindermishandeling en huiselijk geweld.

2.4 Individuele medewerker

Elke medewerker volgt bij (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld de stappen van de eigen ziekenhuisspecifieke meldcode in aansluiting op de meldcode van de eigen beroepsgroep.

Elke individuele medewerker registreert in het patiëntendossier bij elk patiëntencontact waarbij een vermoeden bestaat op kindermishandeling of huiselijk geweld, bij welke van die vermoedens vervolgstappen zijn ondernomen en welke vervolgstappen dit zijn.

⁸ Verschillende functies uit het team kunnen door dezelfde persoon uitgevoerd worden of juist verdeeld worden over meerdere personen uit de organisatie mits die over de benodigde expertise beschikken. Ook kan een ziekenhuis voor andere medewerkers kiezen indien die over meer of betere expertise beschikken voor het uitoefenen van deze taak.

⁹ Het is aan het ziekenhuis om te bepalen of deze functie bij één of bij meerdere personen in de organisatie wordt neergelegd. In de veldnorm wordt geen uitspraak gedaan over de vereiste discipline van deze persoon of personen. Belangrijker dan discipline is of deze persoon of personen over de juiste competenties beschikt/beschikken voor deze taak.

Elke individuele medewerker registreert of advies wordt gevraagd bij het AMK / SHG en/of een melding wordt gedaan bij het AMK / SHG.

Elke individuele medewerker registreert of en welke hulpverlening of follow-up in gang is gezet indien bij (een vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld geen melding is gedaan bij het AMK of het SHG.

Wellicht ten overvloede:

Documentatie en registratie over (een vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld hoort onderdeel uit te maken van het patiëntendossier (ook na eenmalig bezoek aan SEH). Conform de wettelijke bepalingen behoort men de gegevens gedurende 15 jaar te bewaren. Het is dus niet voldoende om screening- / signaleringformulieren (of andere signaleringsinstrumenten) in een centrale database te bewaren.

3. Samenwerking

3.1 Beschikbaarheid expertise kindermishandeling en huiselijk geweld

Binnen het ziekenhuis moet geregeld en bekend zijn bij medewerkers hoe de expertise over (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld kan worden ingeroepen en hoe de 24/7 bereikbaarheid hiervan geregeld is.

3.2 Ketensamenwerking

In het adherentiegebied van het ziekenhuis vindt afstemming plaats tussen het ziekenhuis en de verscheidene ketenpartners betrokken bij de signalering, bestrijding en behandeling van kindermishandeling en huiselijk geweld. Hieronder vallen in ieder geval de huisartsenpost, de regionale ambulancevoorziening en huisartsen.

Tevens vindt afstemming plaats tussen verschillende ziekenhuizen in de regio en/of de provincie.

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
KNMG	Koninklijk Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
V&VN	Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland
Coördinator	Voorzitter van het multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld in een ziekenhuis. Deze functie kan, maar hoeft niet, vervuld worden door de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld van het ziekenhuis.
Follow-up	Overdracht van verantwoordelijkheid naar volgende hulpverleners. De verantwoordelijkheid kan pas overgedragen worden nadat de volgende hulpverlener deze actief heeft overgenomen.
Gezagskader	Verhouding tussen degene die het gezag uitoefent op de persoon van de minderjarige en degene op wie het gezag betrekking heeft, waaronder zowel ouderlijk gezag als voogdij.
Huiselijk geweld	Onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen partnergeweld, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Tot de huiselijke kring behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden, huisgenoten en mantelzorgers. In het kader van deze veldnorm wordt huiselijk geweld alleen opgevat als geweld met uitsluitend volwassenen als slachtoffer. Indien bij het geweld kinderen aanwezig zijn (al dan niet als getuige) is sprake van kindermishandeling.
Kind	Minderjarig persoon onder gezag van een meerderjarige volwassene.
Kinderbeschermingsmaatregel	Maatregel om de ontwikkeling van een kind veilig te stellen, opgelegd door de rechter. De meest voorkomende en lichtste maatregel is de ondertoezichtstelling. Ontheffing en ontzetting uit het ouderlijk gezag zijn zwaardere maatregelen (www.kinderbescherming.nl).
Kindermishandeling	Elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Multidisciplinair team kindermishandeling en huiselijk geweld

Team van medewerkers dat zich in het ziekenhuis richt op en bezig houdt met problematiek rond (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld¹⁰, welk op verschillende plekken verschillend ingevuld en genoemd kan worden (bijv. werkgroep en commissie).

Ouder

De biologische ouders, maar ook stiefouders, adoptiefouders en pleegouders. Door de toevoeging 'andere personen tot wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat' kan het tevens gaan om anderen van wie het kind afhankelijk is voor aandacht, bescherming en verzorging. Bijvoorbeeld beroepskrachten die een kind een deel van de tijd onder hun hoede hebben, zoals peuterspeelzaalleidsters, leerkrachten, groepsleiders en sporttrainers. De term 'onvrijheid' geeft aan dat het ook kan gaan om andere bekenden van het kind die hun machtsoverwicht misbruiken, zoals familie, burens of bekenden.

Ouderlijk gezag

Het wettelijk gezag van ouders gezamenlijk of door één ouder, uitgeoefend over hun minderjarige kind(eren).

Patiënt

Degene waar het ziekenhuis een behandelingsovereenkomst mee heeft gesloten (bij volwassenen) of over heeft gesloten (bij kinderen en al dan niet tijdelijke wilsonbekwamen).

Risicotaxatieinstrument

Een gestructureerd, liefst gevalideerd en genormeerd, instrument die de hulpverlener een ondersteuning geeft bij het wegen van het risico op het ontstaan van geweld in afhankelijkheid in de nabije toekomst bij de patiënt of personen die afhankelijk zijn van de patiënt.

Signaleringsinstrument

Een gestructureerd, liefst gevalideerd en genormeerd, instrument die de hulpverlener een ondersteuning geeft bij het vroegtijdig signaleren van vormen van kindermishandeling of huiselijk geweld en het duiden van symptomen en klachten die bij kindermishandeling of huiselijk geweld kunnen passen.

¹⁰ Het is aan het ziekenhuis om te bepalen of één multidisciplinair team zich bezig houdt met de signalering en aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld of dat het ziekenhuis een team kindermishandeling en een team huiselijk geweld instelt.

Colofon

Den Haag, juni 2013.

Nederlandse Vereniging voor Spoedeisende Hulp Artsen
Nederlandse Vereniging Spoedeisende Hulp Verpleegkundigen
Nederlandse Vereniging voor Heelkunde
Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde
Vereniging Vertrouwensartsen inzake Kindermishandeling

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, mits met bronvermelding.